

PERKEMBANGAN EMOSI KANAK-KANAK MENGUNAKAN LAGU *DIDI & FRIENDS*

Emotional Development of Children Using Didi & Friend's Song

Zaharah Osman
zaharah@fppm.upsi.edu.my
Universiti Pendidikan Sultan Idris

ABSTRAK

Kajian ini adalah bertujuan untuk melihat perkembangan emosi kanak-kanak dalam aktiviti muzik. Kajian ini telah dijalankan di sebuah taska di Petaling Jaya, Selangor. Reka bentuk kajian yang dijalankan adalah penyelidikan secara kualitatif. Kajian ini melibatkan empat orang kanak-kanak taska iaitu tiga orang kanak-kanak lelaki dan seorang kanak-kanak perempuan yang berumur tiga tahun. Kaedah kajian yang digunakan bagi pengumpulan data ialah pemerhatian menggunakan borang senarai semak, temubual dan analisis dokumen. Borang senarai semak yang digunakan adalah mengenai tahap perkembangan emosi kanak-kanak sebelum dan selepas aktiviti muzik menggunakan *Didi & Friends*. Manakala temubual bersama guru taska dijalankan untuk mendapatkan pandangan terhadap perkembangan emosi kanak-kanak dalam aktiviti menggunakan lagu *Didi & Friends*. Hasil kajian menunjukkan bahawa aktiviti muzik menggunakan lagu *Didi & Friends* memberi impak yang positif dalam membantu perkembangan emosi kanak-kanak dan amat wajar digunakan sebagai alternatif kepada kaedah pengajaran dan pembelajaran.

Kata kunci: perkembangan, emosi, aktiviti, nyanyian, lagu

ABSTRACT

This study is intended to look at the emotional development of children in musical activities. The study was conducted at a nursery in Petaling Jaya, Selangor. The design study is a qualitative research. The study included four children, three boys and a girl aged three years. The methodology used for collecting data is observation using a checklist. Checklist used is on the emotional development of children before and after the musical activities using Didi & Friend. Interviews with nursery teachers conducted to obtain views on the emotional development of children in activities using songs Didi & Friends. The results showed that the activity of music with songs Didi & Friends have a positive impact on fostering a child's emotional and highly desirable for use as an alternative teaching and learning methods.

Keywords: development, emotions, activities, singing, song

PENGENALAN

Perkembangan emosi adalah sangat penting dalam kehidupan kanak-kanak. Kanak-kanak yang mendapat asuhan yang baik dalam perkembangan emosinya boleh menguruskan emosi dengan baik. Ini adalah kerana melalui kebolehan mengurus emosi, kemahiran lain juga dapat dikembangkan seperti berkomunikasi, berhubungan dengan orang lain, mempengaruhi perkembangan kognitif dan menentukan kesejahteraan hidup (Kurikulum Permata Negara 2010). Kanak-kanak dapat melahirkan emosi dan keperluan mereka dengan pelbagai cara. Bila gembira, kanak-kanak senyum dan ketawa. Ada juga, kanak-kanak yang menunjukkan gerakan badan tanda kegembiraan. Apabila tidak selesa, kanak-kanak akan mengerutkan mukanya dan menangis jika mereka rasa takut atau tidak selamat.

Melalui aktiviti pembelajaran dan pengajaran di taska, perkembangan emosi kanak-kanak dapat dipupuk. Kemahiran guru di taska dalam pengelolaan aktiviti pembelajaran dan pengajaran sangat penting dalam memupuk perkembangan kanak-kanak. Berbagai teknik pembelajaran dan pengajaran yang sesuai untuk kanak-kanak seperti nyanyian, bercerita ataupun modeling (Naughton & Williams, 2009). Ini kerana kanak-kanak suka mendengar dan melibatkan diri dalam aktiviti muzik. Terdapat juga kanak-kanak yang akan menyanyi sendirian ketika bermain. Oleh itu, pengalaman aktiviti muzik yang dirancang untuk kanak-kanak boleh memupuk perkembangan emosi mereka (Parlakian & Lerner, 2010). Ini kerana muzik sentiasa dianggap penting sebagai pengalaman setiap hari kanak-kanak di taska (Lagerlöf, Pernilla; Wallerstedt, Cecilia; Pramling & Niklas, 2013).

TINJAUAN LITERATUR

Muhd Amirull (2014), telah mengkaji penggunaan lagu kanak-kanak dalam membantu penguasaan kosa kata bahasa Inggeris kanak-kanak berusia tiga tahun di taska. Kajian secara kualitatif tersebut bertujuan menganalisis kemahiran dalam penguasaan kosa kata bahasa Inggeris, mengaplikasikan perkataan bahasa Inggeris ketika berkomunikasi di dalam kelas, dan menganalisis kesan terhadap minat serta rasa keterujaan dalam kalangan kanak-kanak berusia tiga tahun di taska untuk mempelajari bahasa Inggeris selepas menggunakan kaedah nyanyian lagu kanak-kanak. Kajian ini melibatkan 2 orang kanak-kanak yang berlainan jantina dan 4 buah lagu kanak-kanak yang berbeza untuk mengenalpasti penggunaan lagu kanak-kanak dalam membantu menguasai kosa kata bahasa Inggeris di taska. Dapatan kajian diperolehi berdasarkan borang senarai semak serta rakaman video semasa perjalanan proses pengajaran dan pembelajaran di dalam kelas terhadap 2 orang kanak-kanak tersebut. Kaedah kajian ini turut mengambil kira pandangan guru kelas serta dua orang pembantu guru melalui temu bual dalam menyokong hasil pemerhatian yang dijalankan di dalam kelas. Kajian ini menunjukkan bahawa penggunaan lagu kanak-kanak membantu kanak-kanak berusia tiga tahun di taska tersebut dalam penguasaan kosa kata bahasa Inggeris, mengaplikasikan perkataan bahasa Inggeris ketika berkomunikasi di dalam kelas, dan melahirkan minat serta

rasa keterujaan dalam kalangan kanak-kanak berusia tiga tahun di taska untuk mempelajari bahasa Inggeris.

Menurut kajian Azli dan Abu Bakar (2013), menggalakkan kanak-kanak berimajinasi, sebenarnya telah membantu kanak-kanak untuk menggunakan fikiran mereka bagi berfikir dan seterusnya menghasikan idea atau pendapat yang pelbagai. Di samping itu, dengan penghasilan modul pembelajaran pembinaan kreativiti kanak-kanak melalui aktiviti muzik yang diberi nama Modul Pedagogi MK2K dapat dijadikan sebagai panduan kepada pihak-pihak yang ingin meningkatkan tahap pembinaan kreativiti kanak-kanak seperti Bahagian Pembangunan Kurikulum, Bahagian Teknologi Pendidikan serta Institusi-institusi berkaitan. Jika kreativiti kanak-kanak dapat dibina, mereka akan mudah belajar dan memahami sesuatu perkara. Unsur muzik dalam pengajaran dan pembelajaran bukan sahaja boleh membina kanak-kanak yang kreatif, malah dapat mengembangkan lagi tahap kepintaran dan perkembangan kognitif dan bahasa mereka.

Seterusnya, Hanizah (2010) juga menjalankan kajian mengenai “Penggunaan dan Integrasi Muzik dalam Pengajaran dan Pembelajaran di Prasekolah Seri Mawar, Institut Pendidikan Guru, Kampus Ipoh”. Kajian dijalankan adalah untuk mendapatkan persepsi atau pandangan guru prasekolah di Prasekolah Seri Mawar, Institut Pendidikan Guru Kampus Ipoh mengenai penggunaan dan integrasi muzik dalam proses pengajaran dan pembelajaran di dalam bilik darjah. Subjek kajian ini ialah seorang guru prasekolah yang bertugas di prasekolah berkenaan sejak 8 tahun yang lepas. Kajian berbentuk kualitatif ini menggunakan pendekatan kajian kes sebagai aspek utama dalam kajian ini. Data-data dikumpul melalui kaedah temu bual, pemerhatian, catatan lapangan dan kajian-kajian berkaitan. Berdasarkan kepada hasil dapatan kajian menunjukkan kecerdasan muzikal membantu kanak-kanak prasekolah dalam proses pembelajaran, muzik latar di dalam kelas dapat mempengaruhi mood dan keadaan sedia kanak-kanak, dan penggunaan dan integrasi muzik dapat membantu kanak-kanak secara akademik, pembentukan sahsiah dan pembentukan emosi kanak-kanak, yakni keupayaan perkembangan minda serta menambah kesedaran estetika dalam diri kanak-kanak. Menggunakan muzik dalam pengajaran dan pembelajaran di dalam mata pelajaran lain adalah amat penting kerana pengalaman muzikal dapat menambah ransangan minda sebagai satu stimulasi untuk membantu kanak-kanak mengingati fakta dalam pembelajaran mereka. Berdasarkan kajian ini, penggunaan dan integrasi muzik dalam bilik darjah adalah alat bantuan yang dapat mengembangkan potensi kanak-kanak secara seimbang dan menyeluruh. Insan yang seimbang dan menyeluruh ialah salah satu aspek penting dalam Falsafah Pendidikan Kebangsaan.

Seterusnya, Kirschner & Tomasello (2010) juga telah menjalankan kajian mengenai ‘Joint Music Making Promotes Prosocial Behavior in 4 Years Old Children’. Objektif kajian ini adalah untuk mengkaji keberkesanan muzik terhadap tingkah laku pra sosial kanak-kanak. Responden bagi kajian ini adalah terdiri daripada kanak-kanak yang berumur 4 tahun iaitu seramai 92 orang kanak-kanak terlibat. Seramai 46 orang kanak-kanak lelaki dan 46 orang kanak-kanak perempuan

terlibat sebagai responden dalam kajian ini. Hasil kajian menunjukkan muzik boleh meningkatkan pra sosial kanak-kanak. Selain itu, muzik juga dapat meningkatkan tingkah laku kanak-kanak iaitu seperti kerjasama, interaksi sosial dan bahasa kanak-kanak. Secara kesimpulannya, nyanyian dan pergerakan seperti menari secara bersama dapat menggalakkan kanak-kanak untuk sama-sama berkongsi dari segi emosi, pengalaman dan aktiviti yang dilakukan dengan orang lain. Kesimpulannya, penggunaan muzik dalam pengajaran dan pembelajaran memberi kesan yang positif terhadap bahasa, imaginasi, kemudahan muzikal serta kemahiran prososial kanak-kanak.

METODOLOGI

Bagi kajian ini, ia adalah berbentuk kualitatif yang menggunakan reka bentuk kajian kes. Kajian ini melibatkan kaedah pemerhatian, temu bual dan analisis dokumen. Justeru, dapat dirumuskan bahawa penggunaan pendekatan kualitatif dalam kajian ini merupakan pembinaan realiti pengkaji yang cuba mengetahui perkembangan emosi kanak-kanak dalam aktiviti muzik menggunakan lagu Didi & Friends. Penggunaan reka bentuk kajian kes dapat membantu pengkaji mengkaji dengan lebih mendalam mengenai perkembangan emosi kanak-kanak dalam aktiviti muzik menggunakan lagu Didi & Friends.

Lokasi kajian ialah di salah sebuah taska di Petaling Jaya, Selangor. Dalam kajian ini, sampel kajian adalah empat orang kanak-kanak yang berusia 3 tahun iaitu seorang kanak-kanak perempuan dan tiga orang kanak-kanak lelaki. Keempat-empat sampel kajian yang dipilih dalam kajian ini merupakan antara kanak-kanak yang sering menunjukkan tingkah laku serba salah apabila guru menegur kesilapan mereka atau jika mereka gagal menyiapkan tugas yang diberi di dalam kelas. Malah, mereka juga sangat gemar melakukan sesuatu secara berdikari tanpa memerlukan pertolongan daripada orang lain.

DAPATAN KAJIAN

Soalan Kajian 1: Sejauh manakah tahap perkembangan emosi kanak-kanak selepas aktiviti muzik yang menggunakan Lagu Didi & Friends.

Hasil analisis berdasarkan pemerhatian menggunakan senarai semak yang mengandungi 12 item soalan, pengkaji telah dapat mengenal pasti tahap perkembangan emosi kanak-kanak selepas aktiviti muzik yang menggunakan lagu *Didi & Friends*.

Bagi item 1 merujuk kepada pernyataan ‘menunjukkan emosi gembira ketika dalam keadaan suka atau dipuji’. Keempat-empat sampel kajian menunjukkan ‘Ya’ bagi item pertama ini. Tiada seorang pun sampel kajian yang menunjukkan ‘Tidak’ bagi item ini. Item ini dirangka adalah bertujuan untuk

mengetahui sama ada sampel kajian menunjukkan emosi gembira ketika dalam keadaan suka dan dipuji atau sebaliknya. Semasa menjalankan kajian ini, pengkaji mendapati bahawa keempat-empat orang sampel kajian iaitu sampel kajian 1, 2, 3 dan 4 menunjukkan emosi yang positif iaitu menunjukkan kegembiraan apabila mereka dalam keadaan suka atau dipuji. Contohnya, semasa pengkaji meminta kanak-kanak menyanyikan lagu 'Semut Berkawad', keempat-empat orang sampel kajian ini kelihatan gembira semasa menyanyikan lagu tersebut sambil melakukan pergerakan badan.

Item 2 mengandungi pernyataan 'mudah senyum atau ketawa'. Keempat-empat sampel kajian menunjukkan 'Ya' bagi item kedua ini. Tiada seorang pun sampel kajian yang menunjukkan 'Tidak' bagi item ini. Item ini dirangka adalah bertujuan untuk mengetahui adakah kanak-kanak ini suka senyum dan ketawa atau tidak. Semasa menjalankan kajian ini, pengkaji mendapati bahawa keempat-empat sampel kajian menunjukkan emosi yang positif iaitu mudah senyum atau ketawa semasa di taska. Contohnya, apabila pengkaji menjalankan aktiviti nyanyian di dalam kelas, keempat-empat sampel kajian dilihat sangat gembira dan sentiasa tersenyum serta ketawa sepanjang aktiviti tersebut dijalankan. Malah, mereka turut meminta pengkaji agar mengulang kembali aktiviti nyanyian tersebut secara berulang kali.

Bagi item 3 merujuk kepada pernyataan 'suka menangis'. Tiada seorang pun sampel kajian yang menunjukkan 'Ya' bagi item ini. Keempat-empat sampel kajian menunjukkan 'Tidak' bagi item ini. Item ini dirangka bertujuan untuk mengetahui adakah kanak-kanak ini suka menangis atau tidak. Semasa menjalankan kajian ini, pengkaji mendapati bahawa keempat-empat sampel kajian sudah tidak suka menangis selepas pengkaji menggunakan muzik seperti lagu Didi & Friends dalam pengajaran dan pembelajaran di dalam kelas. Malah, sampel kajian 2 dan sampel kajian 4 juga sudah tidak menangis di dalam kelas tanpa diketahui puncanya.

Selain itu, bagi item 4 yang mengandungi pernyataan 'suka mengasingkan diri'. Tiada seorang pun sampel kajian yang menunjukkan 'Ya' bagi item ini. Keempat-empat sampel kajian menunjukkan 'Tidak' bagi item ini. Item ini bertujuan untuk mengetahui sama ada kanak-kanak ini suka mengasingkan diri mereka atau tidak. Semasa menjalankan kajian ini, pengkaji mendapati bahawa sampel kajian 1 dan 4 sudah boleh bermain bersama-sama dengan kawan-kawan mereka. Hal ini dikatakan demikian kerana semasa aktiviti bermain pada waktu pagi keempat-empat sampel kajian akan bermain buaian, gelongsor, jongkang-jongkit dan sebagainya bersama kawan-kawan mereka. Mereka sudah tidak suka mengasingkan diri daripada kawan-kawan dan mereka mula bermain serta berinteraksi dengan mesra bersama kawan-kawan seusia dengan mereka.

Seterusnya, bagi item 5 yang mengandungi pernyataan 'selalu bermasam muka' pula, tiada seorang pun sampel kajian yang menunjukkan 'Ya' bagi item ini. Keempat-empat sampel kajian menunjukkan 'Tidak' bagi item ini. Item ini dirangka

bertujuan untuk mengetahui adakah kanak-kanak suka bermasam muka atau tidak. Semasa kajian ini dijalankan, pengkaji mendapati bahawa keempat-empat sampel kajian menunjukkan tidak suka bermasam muka. Hal ini dapat dilihat apabila mereka kelihatan lebih ceria semasa guru menjalankan proses pengajaran dan pembelajaran di taska.

Item 6 mengandungi pernyataan ‘mudah mengamuk atau marah’. Tiada seorang pun sampel kajian yang menunjukkan ‘Ya’ bagi item ini. Keempat-empat sampel kajian menunjukkan ‘Tidak’ bagi item ini. Item ini bertujuan untuk mengetahui sama ada kanak-kanak mudah mengamuk/marah atau sebaliknya. Semasa menjalankan kajian ini, pengkaji mendapati bahawa sampel kajian 1,2,3 dan 4 tidak mudah mengamuk. Keempat-empat sampel kajian kelihatan lebih tenang apabila diejek oleh kawan-kawannya semasa berada di dalam kelas.

Seterusnya, bagi item 7 yang mengandungi pernyataan ‘senang dipujuk apabila merajuk atau menangis’. Keempat-empat sampel kajian menunjukkan ‘Ya’ bagi item ketujuh ini. Tiada seorang pun sampel kajian yang menunjukkan ‘Tidak’ bagi item ini. Item ini dirangka bertujuan untuk mengetahui adakah kanak-kanak sangat senang dipujuk apabila mereka menangis. Semasa menjalankan kajian ini, pengkaji mendapati bahawa keempat-empat orang sampel kajian ini amat senang dipujuk apabila menangis. Contohnya, apabila pengkaji memujuk mereka yang sedang menangis menggunakan kata-kata pujian, dengan pantas mereka berhenti menangis dan emosi mereka kembali berubah menjadi lebih baik serta positif.

Item 8 pula mengandungi pernyataan ‘mendengar arahan guru’. Keempat-empat sampel kajian menunjukkan ‘Ya’ bagi item kelapan ini. Tiada seorang pun sampel kajian yang menunjukkan ‘Tidak’ bagi item ini. Item ini dirangka bertujuan untuk mengetahui adakah kanak-kanak mendengar arahan guru atau sebaliknya. Semasa menjalankan kajian ini, pengkaji mendapati bahawa keempat-empat sampel kajian boleh mendengar arahan guru semasa berada di taska dengan baik. Contohnya, apabila pengkaji meminta kanak-kanak supaya diam, maka mereka akan diam. Malah, apabila pengkaji meminta kanak-kanak untuk menyanyikan lagu dengan bersemangat, mereka akan mengikut arahan guru dengan menyanyikan lagu tersebut dengan penuh semangat.

Item 9 mengandungi pernyataan ‘menunjukkan pelbagai corak perasaan seperti ketawa, sedih, mesra dan sebagainya’. Keempat-empat sampel kajian menunjukkan ‘Ya’ bagi item kesembilan ini. Tiada seorang pun sampel kajian yang menunjukkan ‘Tidak’ bagi item ini. Item ini dirangka bertujuan untuk mengetahui adakah kanak-kanak menunjukkan pelbagai corak perasaan seperti ketawa, sedih, mesra dan sebagainya. Semasa kajian ini dijalankan, pengkaji mendapati bahawa sampel kajian 1, 2, 3 dan 4 sudah mula menunjukkan pelbagai corak perasaan seperti ketawa dan mesra apabila berinteraksi bersama guru dan kawan-kawan mereka.

Bagi item 10 yang mengandungi pernyataan ‘melakukan sesuatu aktiviti dengan penuh bersemangat’. Keempat-empat sampel kajian menunjukkan ‘Ya’ bagi item kesepuluh ini. Tiada seorang pun sampel kajian yang menunjukkan ‘Tidak’ bagi item ini. Item ini dirangka bertujuan untuk mengetahui adakah kanak-kanak melakukan sesuatu aktiviti dengan penuh bersemangat atau sebaliknya. Semasa menjalankan kajian ini, pengkaji mendapati bahawa keempat-empat orang sampel kajian menunjukkan semangat yang tinggi dan bersungguh-sungguh semasa menjalankan aktiviti di dalam kelas. Contohnya, apabila pengkaji meminta mereka mewarna gambar pada lembaran kerja dengan bersungguh-sungguh, maka mereka akan bersungguh-sungguh menyiapkan hasil kerja tersebut dengan kemas dan cantik.

Seterusnya, bagi item 11 yang mengandungi pernyataan boleh mengawal diri ketika marah’. Keempat-empat sampel kajian menunjukkan ‘Ya’ bagi item kesebelas ini. Tiada seorang pun sampel kajian yang menunjukkan ‘Tidak’ bagi item ini. Item ini dirangka bertujuan untuk mengetahui sama ada kanak-kanak boleh mengawal diri apabila marah atau tidak. Semasa menjalankan kajian ini, pengkaji mendapati bahawa keempatempat orang sampel kajian ini sudah boleh mengawal diri apabila marah. Contohnya, apabila dalam keadaan marah, mereka tidak memukul kawan-kawan yang mengejek mereka.

Selain itu, item 12 mengandungi pernyataan ‘suka memukul kawan apabila marah’. Tiada seorang pun sampel kajian yang menunjukkan ‘Ya’ bagi item ini. Keempat-empat sampel kajian menunjukkan ‘Tidak’ bagi item ini. Item ini dirangka adalah bertujuan untuk mengetahui sama ada kanak-kanak ini suka memukul kawan apabila marah atau sebaliknya. Semasa menjalankan kajian ini, pengkaji mendapati bahawa keempat-empat orang sampel kajian ini sudah tidak suka memukul kawan apabila marah. Contohnya, apabila dalam keadaan marah, mereka sudah tidak memukul kawan yang bergaduh dengan mereka. Jadual 1 di bawah menunjukkan tahap perkembangan emosi kanak-kanak selepas aktiviti muzik yang menggunakan lagu *Didi & Friends*.

ITEM	PERNYATAAN	Sebelum selepas Sebelum selepas			
		Ya		Tidak	
1	Menunjukkan emosi gembira ketika dalam keadaan suka atau dipuji	3	4	1	-
2	Mudah senyum atau ketawa	2	4	2	-
3	Suka menangis	2	4	2	-
4	Suka mengasingkan diri	2	4	2	-
5	Selalu bermasam muka	1	-	3	4
6	Mudah mengamuk atau marah	2	-	2	4

7	Senang dipujuk apabila merajuk atau menangis	2	-	2	4
8	Mendengar arahan guru	2	-	2	4
9	Menunjukkan pelbagai corak perasaan seperti ketawa, sedih, mesra	3	4	1	-
10	Melakukan sesuatu aktiviti dengan penuh bersemangat	2	4	2	-
11.	Boleh mengawal diri ketika marah	1	-	3	4
12.	Suka memukul kawan apabila marah.	3	1	1	3

Jadual 1 Tahap Perkembangan Emosi Kanak-Kanak Sebelum dan Selepas Aktiviti Muzik yang Menggunakan Lagu *Didi & Friends*

Kesimpulannya, tahap perkembangan emosi kanak-kanak selepas aktiviti muzik menggunakan lagu Didi & Friends menunjukkan perubahan ke arah yang lebih baik dan positif. Keempat-empat sampel kajian sudah pandai meluahkan emosi dengan cara yang betul seperti memberitahu guru tentang emosi mereka selepas aktiviti dijalankan. Hal ini jelas membuktikan bahawa aktiviti muzik menggunakan lagu Didi & Friends merupakan salah satu kaedah yang berkesan dalam membantu perkembangan emosi kanak-kanak.

Manakala temu bual bersama seorang guru taska juga dijalankan adalah untuk mendapatkan pandangan guru taska tersebut terhadap tahap perkembangan emosi kanak-kanak dalam aktiviti muzik menggunakan lagu Didi & Friends. Maklumat yang diperolehi hasil daripada temu bual ini digunakan sebagai menyokong dapatan yang diperolehi.

Analisis dapatan kepada soalan temubual, “adakah anda menyedari akan kepentingan muzik seperti penggunaan lagu Didi and Friends dalam perkembangan emosi kanak-kanak?” Cik gu A menjawab, “Muzik memang penting dalam perkembangan emosi kanak-kanak. Macam lagu Didi and Friends, kanak-kanak sangat seronok apabila saya meminta mereka menyanyi dan membuat pergerakan mengikut lagu yang dimainkan. Saya boleh nampak jelas dari air muka mereka yang ceria semasa menyanyi dan mendengar muzik. Mereka juga boleh meluahkan rasa gembira seperti dalam lagu Kalau Rasa Gembira”.

Daripada temu bual yang dijalankan, pengkaji mendapati bahawa Cikgu A menyedari kepentingan muzik ini terhadap perkembangan emosi kanak-kanak. Cikgu A juga berpendapat bahawa muzik memberi keseronokan kepada kanak-kanak selain membantu kanak-kanak dalam meluahkan perasaan melalui nyanyian, pergerakan dan sebagainya. Melalui cara ini, perkembangan emosi kanak-kanak akan menjadi lebih positif berbanding sebelum ini. Oleh yang demikian, berdasarkan hasil temu bual yang dijalankan pengkaji mendapati bahawa penggunaan muzik sangat penting dalam perkembangan emosi kanak-kanak.

Analisis dapatan kepada soalan temubual, “apakah pandangan anda tentang aktiviti muzik menggunakan lagu Didi & Friends semasa proses pengajaran dan pembelajaran?” Pendapat yang dinyatakan oleh Cikgu A dalam temu bual ini ialah: “Bila saya membuat aktiviti muzik menggunakan lagu Didi & Friends dalam sesi P&P, kanak-kanak jadi lebih fokus dan minat untuk belajar. Berbeza sebelum ini, ada kanak-kanak yang akan menangis semasa guru mengajar, tetapi selepas itu dah tiada lagi kanak-kanak yang menangis. Malah mereka lebih berminat untuk belajar. Sebelum menggunakan muzik misalnya lagu Didi & Friends, kanak-kanak kurang berminat untuk mengikuti pelajaran yang diajar oleh guru. Ada kanak-kanak yang menangis, meragam dan marah secara tiba-tiba. Namun begitu, terdapat beberapa perubahan positif selepas penggunaan muzik di dalam pengajaran dan pembelajaran.”

Melalui hasil temu bual dengan Cikgu A, pengkaji dapat menyimpulkan bahawa muzik yang digunakan seperti lagu Didi & Friends banyak membantu proses pengajaran dan pembelajaran guru di dalam kelas. Hal ini dapat dibuktikan apabila responden iaitu Cikgu A menyatakan bahawa penggunaan muzik seperti lagu Didi & Friends mampu menarik perhatian dan minat kanak-kanak terhadap pelajaran yang ingin diajar oleh guru. Cikgu A juga telah menyatakan bahawa terdapat beberapa perubahan yang dilihat pada kanak-kanak sebelum dan selepas muzik digunakan dalam proses pengajaran dan pembelajaran. Kanak-kanak menjadi lebih berminat dan seronok untuk belajar. Hal ini demikian kerana muzik dapat menarik minat kanak-kanak untuk belajar dan penggunaan muzik dapat menjadikan kanak-kanak meluahkan perasaan mereka melalui gerakan dan nyanyian. Oleh yang demikian, guru-guru di taska haruslah sentiasa mengaplikasikan penggunaan muzik dalam pengajaran dan pembelajaran di dalam kelas supaya perkembangan emosi kanak-kanak dapat berkembang dengan lebih baik dan positif. Selain itu, Cikgu A juga turut menyatakan bahawa guru tidak boleh memikirkan pencapaian akademik semata-mata tanpa memikirkan aspek perkembangan yang lain.

Analisis data kepada soalan temubual, pada pendapat anda, adakah aktiviti muzik menggunakan lagu Didi & Friends dapat memberi kesan positif terhadap perkembangan emosi kanak-kanak? Melalui hasil temu bual yang dijalankan dengan guru taska atau lebih dikenali dengan panggilan Cikgu A, pengkaji dapat menyimpulkan bahawa aktiviti muzik yang menggunakan lagu Didi & Friends ini dapat memberi kesan yang positif terhadap perkembangan emosi kanak-kanak. Berdasarkan kepada kenyataan Cikgu A semasa temu bual ini dijalankan ialah: “Pada pemerhatian saya, sebelum ni kebanyakan kanak-kanak taska bila datang pada waktu pagi, mesti ada yang menangis dan suka mengasingkan diri. Tapi bila mereka didedahkan dengan aktiviti nyanyi dan video lagu Didi & Friends sewaktu mereka mula sampai ke taska dan dijadikan rutin harian, kanak-kanak ni berubah jadi ceria bila datang ke taska pada waktu pagi dan tidak menangis”.

Manakala, analisis dokumen yang dibuat berdasarkan video dan senikata lagu yang terkandung dalam Didi & Friends. Beberapa jenis lagu dalam *Didi &*

Friends yang digunakan oleh pengkaji di dalam kajian ini seperti lagu yang menggunakan permainan jari ialah '*Satu Labah-labah*', menggunakan aksi pergerakan ialah '*Kalau Rasa Gembira*', berunsurkan lagu tradisional ialah '*Ikan Kekek*', mempunyai unsur nasihat dan ucapan ialah lagu '*Bangun Pagi*' dan '*Lompat Si Katak Lompat*', lagu permainan adalah '*Jan-Jan Jala*' dan '*Nenek-nenek Si Bongkok Tiga*', dan lagu serantau adalah '*Jambatan Tamparuli*' bagi negeri Sabah dan '*Wau Bulan*' bagi negeri Kelantan.

Setiap hari memasuki kelas, pengkaji akan memperdengarkan sebuah lagu, secara berulang-ulang, terutama waktu pagi semasa ketibaan, rehat dan sebelum pulang. Di samping itu, pengkaji juga memaparkan carta lagu yang berkaitan dengan lagu yang diperdengarkan. Pengkaji memainkan lagu "Kalau Rasa Gembira", dan kanak-kanak dapat menyanyi dengan baik di samping boleh meluahkan emosi gembira sambil bertepuk tangan, menghentak kaki, mengenyit mata dan menyebut horey, semasa menyanyikan lagu tersebut. Ini menunjukkan bahawa sel otak mereka berkembang dan saling berhubung sehingga dapat membina memori yang kukuh dalam mengingat dan memahami emosi gembira. Kos kata yang mereka kuasai lebih berkualiti dan bukannya mengingat perkataan semata-mata. Begitu juga, dengan lagu-lagu lain, kanak-kanak mampu mengingat lirik lagu dan secara spontan akan menggoyangkan badan sambil membuat pergerakan yang sesuai mengikut alunan muzik yang diperdengarkan.

PERBINCANGAN

Melalui aktiviti muzik menggunakan lagu Didi & Friends di dalam proses pengajaran dan pembelajaran, tahap perkembangan emosi kanak-kanak menjadi lebih positif kerana kanak-kanak mampu meluahkan emosi dengan cara yang betul. Dapatan ini disokong oleh Kirschner & Tomasello (2010) yang mengatakan bahawa muzik boleh meningkatkan perkembangan diri kanak-kanak. Selain itu, muzik juga dapat meningkatkan tingkah laku kanak-kanak iaitu seperti kerjasama, interaksi sosial dan bahasa kanak-kanak.

Hamisan Salim (2010) juga menyokong dapatan kajian ini dengan mengatakan bahawa penggunaan muzik dalam pembelajaran dan pengajaran kerja amali kemahiran hidup dapat meningkatkan minat belajar, dapat meningkatkan prestasi dan bersedia belajar, membina keseronokan mengikut mood dan keadaan, dan menambahbaik hasil kerja serta daya ingatan kepada pelajar. Kajiannya telah membuktikan bahawa penggunaan rangsangan muzik, keseronokan dan menerima rangsangan muzik berdasarkan mood dan keadaan, meningkatkan prestasi serta bersedia menggunakan rangsangan muzik dalam pembelajaran dapat meningkatkan keberkesanan hasil kerja serta berkeyakinan dan menambah daya ingatan kepada pelajar.

Dapatan kajian ini juga disokong oleh Hanizah (2010) yang hasil dapatan kajiannya, menunjukkan kecerdasan muzikal membantu kanak-kanak prasekolah

dalam proses pembelajaran, muzik latar di dalam kelas dapat mempengaruhi mood dan keadaan sedia kanak-kanak, dan penggunaan integrasi muzik dapat membantu kanak-kanak secara akademik, pembentukan sahsiah dan pembentukan emosi kanak-kanak, yakni keupayaan perkembangan minda serta menambah kesedaran estetika dalam diri kanak-kanak. Pengalaman muzikal dapat menambah ransangan minda sebagai satu stimulasi untuk membantu kanak-kanak mengingati fakta dalam pembelajaran mereka. Penggunaan integrasi muzik dalam bilik darjah adalah alat bantuan yang dapat mengembangkan potensi kanak-kanak secara seimbang dan menyeluruh.

Dapatan ini juga menyokong dapatan Amirul (2014), yang menunjukkan bahawa lagu kanak-kanak yang digunakan semasa aktiviti bahasa dan komunikasi kepada kanak-kanak dapat membantu penguasaan kosa kata bahasa Inggeris, berkomunikasi di dalam kelas, dan melahirkan minat serta rasa gembira. Melalui nyanyian, kanak-kanak dapat menggunakan bahasa yang sesuai dan meluahkan rasa gembira. Kanak-kanak yang belajar dalam keadaan gembira boleh menjadikan mereka minat untuk meneruskan aktiviti sehingga tamat.

Elizabeth (2016) juga menyokong tentang pendidikan muzik sebagai sumber pendidikan yang terbaik. Apabila seseorang mempelajari nyanyian, menganalisis rima dan melodi tentang sesuatu lagu, mereka mempelajari sesuatu. Semasa kanak-kanak menyanyi lagu Didie and Friends, mereka juga belajar kosa kata disamping merasa gembira. Secara tidak langsung, perkembangan emosi mereka juga dapat dikembangkan. Kirschner & Tomasello (2010) juga menyokong dapatan ini. Kajiannya menunjukkan muzik boleh meningkatkan tingkah laku kanak-kanak iaitu seperti kerjasama, interaksi sosial dan bahasa kanak-kanak. Melalui emosi yang positif, kanak-kanak mampu untuk berinteraksi dengan orang lain.

Justeru, dapat disimpulkan bahawa muzik dapat memberi kesan terhadap perkembangan emosi kanak-kanak menjadi lebih positif berbanding sebelum ini. Hal ini demikian, mungkin disebabkan penggunaan lagu Didi & Friends yang banyak mempunyai unsur-unsur nasihat dan mempunyai lirik lagu serta muzik yang menarik.

PENUTUP

Secara keseluruhannya, aktiviti muzik menggunakan lagu Didi & Friends ini memberi kesan yang positif terhadap perkembangan emosi kanak-kanak dan juga mampu meningkatkan kualiti pembelajaran dan pengajaran guru. Aktiviti muzik menggunakan lagu Didi & Friends ini ternyata mampu meningkatkan tahap perkembangan emosi kanak-kanak dan merangsang minat kanak-kanak untuk belajar kerana sesi pengajaran dan pembelajaran tidak berlangsung dalam keadaan tertekan, malah ia dijalankan dalam keadaan yang ceria dan menyeronokkan.

RUJUKAN

- Azli Ariffin & Abu Bakar Yusof. (2013). Pembinaan modul pedagogi MK2K berasaskan muzik untuk kurikulum prasekolah. Tesis Sarjana Pendidikan Awal Kanak-Kanak, Universiti Pendidikan Sultan Idris Kampus Sultan Azlan Shah, Tanjong Malim, Perak.
- Bahagian Pendidikan Awal Kanak-kanak (PERMATA), Jabatan Perdana Menteri. (2010). *Kurikulum PERMATA Negara: Asuhan dan dididkan awal kanak-kanak 0-4 tahun*. Putrajaya: Jabatan Perdana Menteri.
- Elizabeth Adang'O. (2016). The interrelation between music education and cultural education in early childhood music education in Kenya. *International Yearbook for Research in Arts Education*.
- Hamisan Salim. (2010). *Penggunaan muzik dalam pembelajaran dan pengajaran kerja amali kemahiran hidup sekolah rendah*. Johor. Universiti Teknologi Malaysia.
- Hanizah Abdul Bahar. (2010). *Penggunaan dan integrasi muzik dalam pengajaran dan pembelajaran di prasekolah Seri Mawar, Institut Pendidikan Guru, Kampus Ipoh: Satu kajian kes*. Tanjong Malim. Universiti Pendidikan Sultan.
- Kirschner & Tomasello. (2010). Joint music making promotes prosocial behavior in 4 years old children: *Music Educators Journal*, 96: 39-43.
- Lagerlöf, Pernilla; Wallerstedt, Cecilia; Pramling & Niklas. (2013). Engaging children's participation in and around a new music technology through playful framing. *International Journal of Early Years Education*, Vol. 21 Issue 4, p325-335.
- Muhd Amirull Deraman. (2014). *Penggunaan lagu kanak-kanak dalam membantu penguasaan kosa kata bahasa Inggeris kanak-kanak berusia tiga tahun di Taska NCDRC*. Seminar Pendidikan dan Pengajaran dan Pembelajaran, UKM.
- Naughton, G.M & William, G. (2009). *Teaching young children*. (2nd Ed). Australia: Open University Press.
- Parlakian R. & Lerner C. (2010). *Beyond twinkle, twinkle. using music with infants and toddlers*. National Association for the Education of Young Children.